

Skriftlige indlæg fra Det Økonomiske Råds medlemmer

På de følgende sider er gengivet skriftlige indlæg fra medlemmer af Det Økonomiske Råd. Følgende medlemmer har ønsket at give skriftlige bidrag:

Økonomi- og Erhvervsministeriet
Finansministeriet
Danmarks Nationalbank
Dansk Arbejdsgiverforening
Landsorganisationen i Danmark
Dansk Metal
3F
Dansk Industri
Håndværksrådet
Landbrugsraadet
Dansk Erhverv
Finansrådet
Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd
Arbejderbevægelsens Erhvervsråd
Beskæftigelsesministeriet

Økonomi- og Erhvervsministeriet

Økonomi- og Erhvervsministeriet er i store træk enig i det billede, som formandskabet tegner af dansk økonomi. Dansk økonomi befinder sig i en højkonjunktur med en rekordhøj beskæftigelse. Fremadrettet er der udsigt til lavere vækst, end dansk økonomi har haft i de seneste år. Afdæmpningen i væksten er udtryk for en blød landing i dansk økonomi, hvilket er i god tråd med regeringens vurdering.

Økonomi- og Erhvervsministeriet deler formandskabets vurdering af, at den fortsatte mangel på arbejdskraft er en betydelig risikofaktor i dansk økonomi. Det er derfor også en hovedudfordring for den økonomiske politik at øge arbejdsudbuddet de kommende år. Det er samtidig klart, at konjunktursituationen maner til en tilbageholdende linje i finanspolitikken.

Formandskabet har i et særligt kapitel set på brugen af en aktiv finanspolitik som konjunkturregulator. Det er fint at udvikle mål og indikatorer, men erfaringen viser, at man skal være forsigtig med at opstille for skematiske regler for tilrettelæggelsen af finanspolitikken på kort sigt. De fleste økonomer er også blevet overrasket over, hvor langt ledigheden er kommet ned, uden at det har ført til markant stigende lønpres og inflation. Dagens løntal viser en fortsat behersket lønudvikling på det private arbejdsmarked, men det er et område, som selvfølgelig skal følges meget nøje, da der ofte er lange lags.

Formandskabet er selv inde på en række problemer forbundet med brugen af en mere regelbunden finanspolitik, fx hængt op på output-gap. Det er ikke en enkelt sag at fastlægge kapacitetspresset i økonomien i et enkelt pålideligt tal. Det er heller ikke ligetil at afgøre, om væksten skyldes midlertidige efterspørgselsstød eller er mere strukturelt betinget.

Økonomi- og Erhvervsministeriet er enig i formandskabets grundholdning om, at den kortsigtede stabiliseringspolitik bør tilrettelægges inden for rammerne af en mellemfristet plan, der sikrer den finanspolitiske holdbarhed. Regeringen er i gang med at se på 2015-planen.

Økonomi- og Erhvervsministeriet har noteret formandskabets anbefaling om, at en sådan plan skal indeholde mål for beskæftigelsen, der kan give et øget råderum, og at lavere skat på arbejde i forbindelse hermed kan bidrage til øget arbejdsudbud. Et gennemgående tema i forårsrapporten er jo netop at styrke arbejdsudbuddet.

I forbindelse med formandskabets kritik af indretningen af arbejdsmarkedsbidraget finder Økonomi- og Erhvervsministeriet, at der kan være behov for at overve-

je, hvorvidt konstruktionen – der stammer fra en periode, hvor arbejdsmarkedet og økonomien generelt så anderledes ud – er hensigtsmæssig i lyset af de udfordringer, dansk økonomi fremover står over for.

Dansk arbejdsmarkedspolitik

Formandskabet fremlægger i rapporten en række konkrete analyser af redskaber i den danske arbejdsmarkedspolitik. Der bruges mange ressourcer på denne politik. Det er derfor velkomment med analyser af, om pengene bruges effektivt, og om det er muligt yderligere at styrke arbejdsudbuddet, jf. ovenfor. Overordnet set har arbejdsmarkedspolitikken givet gode resultater, og det anerkendes også i rapporten.

Formandskabet fremlægger en række forslag til at nedbringe strukturledigheden. Ifølge formandskabets beregninger er det muligt varigt at sænke ledigheden med 30.000 personer og skabe et øget råderum på 8 mia. kr. gennem mere målrettet tilrettelæggelse af aktiveringsindsatsen og en yderligere forkortelse af dagpengeperioden. Sidstnævnte er dog ikke aktuelt politisk.

Formandskabet foreslår også et skattefrit år til 64-årige, der har været varigt i beskæftigelse. Økonomi- og Erhvervsministeriet mener, at der generelt skal ses på, om der er tilstrækkelige tilskyndelser for den enkelte til at bidrage til beskæftigelsen. Samtidigt må det indgå, at sådanne ordninger kan rumme et ikke ubetydeligt dødvægtstab.

Økonomi- og Erhvervsministeriet deler formandskabets vurdering, at Østaftalen bør udfases hurtigst muligt.

Finansministeriet

DØRs konjunkturvurdering ligger ret tæt på den vurdering, som Finansministeriet netop har offentliggjort. Væksten i efterspørgslen og BNP forventes gradvist at aftage, hvilket i nogen grad dæmper presset på arbejdsmarkedet. Lønstigningerne forøges til ca. 4½ pct. De offentlige overskud i konjunkturvurderingen er på linie med de mellemfristede finanspolitiske mål for gæld og overskud.

Konjunkturvurderingen inddrager ikke de seneste oplysninger fra Strukturstatistikken, som viser en lønstigning på 3,6 pct. for 2006. Det er noget mere end det skøn på 3,1 pct., som Formandskabet lægger til grund i vurderingen (og som baseres på konjunkturstatistikken). Oplysningerne fra Strukturstatistikken peger på, at lønstigningerne ikke var særskilt lave i 2006.

Det fremføres, at finanspolitikken de senere år skulle have bidraget til væksten i efterspørgslen. Finansministeriets seneste skøn peger på, at finanseffekten er ca. neutral i gennemsnit fra 2005 til 2007. I 2007 har DØR nedjusteret finanseffekten fra 0,4 til 0,1 – dvs. omtrent på niveau med Finansministeriets skøn på 0. Der er i alle tilfælde tale om skøn på et foreløbigt grundlag.

DØR anbefaler en stramning af finanspolitikken på mellem $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{2}$ pct. af BNP i 2008 eller arbejdsmarkedspolitiske initiativer, der på kort sigt øger arbejdsudbuddet i tilstrækkeligt omfang (eller en kombination).

Hertil kan anføres, at der bl.a. med velfærdsaftalen er gennemført en række justeringer af arbejdsmarkedspolitikken, som er ved at blive implementeret, og der er ikke i rapporten taget nærmere stilling til virkningen heraf. Det ser heller ikke umiddelbart ud til, at virkningen af disse initiativer indgår med særlig vægt i vurderingen af presset på arbejdsmarkedet i 2008.

Ifølge rapporten er ledigheden aktuelt ca. 35.000 personer under det strukturelle niveau. Dermed ligger den strukturelle ledighed ifølge DØR på omkring 5 pct. af arbejdsstyrken i 2006. Det er i størrelsesordenen $\frac{1}{4}$ pct. enhed mindre end det skøn, som er offentliggjort af Finansministeriet. I 2008 anslår begge institutioner, at den strukturelle ledighed er ca. 4,8 pct. Faldet er dermed større i Finansministeriets opgørelser, hvilket netop kan afspejle, at de gennemførte reformer her tillægges større vægt¹.

I de mellemfristede fremskrivninger antages den strukturelle ledighed imidlertid at falde yderligere til $4\frac{1}{2}$ pct. i 2010, hvilket er under de aktuelle skøn herfor. Det er dette langsigtede strukturelle ledighedsniveau, der – blandet andet – er afgørende, når det finanspolitiske råderum fastlægges.

En af margenteksterne i indledningen og den ledsagende tekst kunne give det indtryk, at der umiddelbart skulle være 8 mia. kr. til disposition til lavere skat eller forøget service – men det er ikke tilfældet, heller ikke efter DØRs egen terminologi. Det beløb, der nævnes, er ikke en konsekvens af faldet i den strukturelle ledighed de senere år – men et udtryk for de strukturgevinster, der ifølge DØR kan opnås fra de i rapporten foreslåede reformer, herunder bl.a. forkortelsen af dagpengeperioden.

Det kunne i den forbindelse være præciseret, at sådanne mulige strukturgevinster i givet fald ikke kan disponeres på kort sigt, da DØR netop begrunder initiativer-

¹ OECDs skøn for den strukturelle ledighed er i størrelsesordenen 5,4 pct. i 2006 og 4,8 pct. for 2008 (idet der her er forsøgt korrigeret for, at OECD anvender et andet ledighedsbegreb).

ne med, at de skal dæmpe det aktuelle kapacitetspres i dansk økonomi. Det vil ikke ske, hvis reformer på kort sigt ledes af større udgifter eller lavere indtægter.

Hertil kommer at det andetsteds i rapporten anføres, at finanspolitikken bør tilrettelægges efter at sikre finanspolitisk holdbarhed, hvilket der er enighed om. Men implikationen må så også være, at der skal være et råderum inden for denne ramme, før der anbefales egentlige lempelser - og det var ikke tilfældet i DØRs forrige rapport, hvor man senest så på dette spørgsmål.

Rapporten indeholder et interessant kapitel om erfaringerne med stabiliseringspolitikken i Danmark.

De tommelfingerregler for stabiliseringspolitikken, som udledes af analyserne, er gennemgående sunde, men skal ikke tolkes mekanisk. Det er en rimelig konklusion, at outputgab over 1 pct. (i begge retninger), som understøttes af andre indikatorer for pres, bør give anledning til skærpet opmærksomhed i stabiliseringspolitikken.

Samtidig må behovet for justeringer bero på den forventede udvikling på bl.a. arbejdsmarkedet, herunder om eksempelvis rentestigninger, strukturforbedringer på arbejdsmarkedet og andre forhold, der kan forventes at sikre et balanceret forløb. I den aktuelle situation er det et særligt tema, at rentestigninger formentlig har større efterspørgselsdæmpende effekter end tidligere, og at boligmarkedet er bremsset væsentligt op.

Betydningen af inflation og løn (inflationpres) som indikatorer skal ses i sammenhæng med at høje løn- og prisstigninger normalt først optræder sent i konjunkturforløbet og ofte er et udtryk for det pres, der har været.

Kapitlet om udviklingen på det danske arbejdsmarked siden 2000 indeholder spændende analyser af arbejdsmarkedspolitikken og de samfundsmæssige effekter heraf. Aktiveringsordningerne, herunder særligt uddannelsesaktivering er så omkostningstunge, at det er nødvendigt, at de virker efter hensigten. Dette kræver detaljeret evaluering af effekten af de forskellige aktiveringsordninger. Formandskabets analyser er et væsentligt bidrag hertil.

I DØRs rapport fra efteråret 2002 blev det konkluderet, at privat jobtræning var den eneste aktiveringsform, der er forbundet med en positiv samfundsmæssig gevinst. I Finansministeriets kommentarer til rapporten blev det beklaget, at der ikke var taget hensyn til motivationseffekten forbundet med aktiveringen. Det er derfor velkomment, at nye metoder er blevet udviklet til at måle motivationsef-

fekten, og at formandskabet nu kan påvise en betydelig samfundsmæssig nettogevinst forbundet med denne effekt.

Et udviklingsområde er herefter at identificere motivationseffekten forbundet med de enkelte aktiveringsordninger. Et andet vigtigt tema er den samfundsmæssige gevinst forbundet med den såkaldte sorteringseffekt – dvs. den effekt, der knytter sig til, at bevægelser fra beskæftigelse til ledighed kan dæmpes som følge af rådighedsregler, aktivering mv. – hvilket formentlig navnlig er af betydning i lavtlønsgruppen. Der er givetvis en positiv effekt af signalet om, at passiv ledighed ikke er en valgmulighed og at lediges rådighed løbende afprøves. Sorteringseffekten er svær at måle, men kan være relativt vigtig.

Det kan noteres, at analyserne og effektvurderinger af forslag vedrørende den aktive arbejdsmarkedspolitik bygger på perioden 2000-2005. Siden er der sket yderligere justeringer, herunder er tidspunktet for ret og pligt til aktivering fremrykket yderligere, hvorfor effekten af DØRs forslag på dette område kan være overvurderet.

Det samme kan gælde virkningen af en forkortelse af dagpengeperioden til 2½ år, som ifølge DØR skal erstatte intensiv aktivering efter 2½ års ledighed. Der er ikke tvivl om, at en forkortelse af dagpengeperioden har mere positive virkninger på de offentlige finanser. Derimod er det uklart om forkortelsen af dagpengeperioden har den anslåede effekt på ledigheden (og dermed på presset på arbejdsmarkedet), når der tages hensyn til den mulige motivationseffekt fra fuldtidsaktiveringsindsatsen for netop denne målgruppe.

DØR foreslår et beskæftigelsesfradrag for 64-årige. Hertil kan bemærkes, at det principielt i forhold til den almindelige prioritering og gennemskuelighed i skattesystemet normalt ikke tilrådes at indføre selektive begunstigelser for udvalgte aldersgrupper eller områder via skattesystemet. Hertil kommer, at skatterabatten for 64-årige skal ses i sammenhæng med muligheden for at optjene bonus for efterlønsmodtagere, og at den samlede gevinst ved fortsat arbejde vil være overordentligt markant for denne gruppe. Det er, som det også antydes i rapporten, ikke den bedste løsning at indføre offentlige støtteordninger, som sigter på at modvirke effekterne af andre støtteordninger, i dette tilfælde efterlønsordningen.

Danmarks Nationalbank

Siden 2004 har væksten i verden ligget omkring 5 pct. og prognoserne peger på, at dette niveau fortsætter i 2007 og 2008.

I Europa er vækstforventningerne jf. EU-Kommissionens forårsprognose højere, end hvad Rådet anfører. Der er derfor større potentiale for dansk eksport.

Dette understreger, at der fortsat vil være en betydelig efterspørgsel uanset, at det private forbrug vokser langsommere end i 2006.

Hvorvidt forbrugsvæksten falder til 1,8 pct. er nok usikkert, taget indkomstudviklingen og beskæftigelsessituationen i betragtning.

Den økonomiske situation er således fortsat præget af betydelig mangel på arbejdskraft på mange områder.

Forløbet i 2006 viser, at det er muligt under gode konjunkturer at øge beskæftigelsen gennem både nedbringelse af arbejdsløsheden, forøgelse af erhvervsfrekvenserne og tilgang fra udlandet. Denne udvikling bør fastholdes.

Rådets prognose indikerer, at kapacitetspresset fortsætter, og derfor bør finanspolitikken ikke stimulere aktiviteten.

Forslaget om en automatisk finanspolitisk reaktion, når produktionsgabets (output gap) har nået en vis størrelse, er problematisk af flere grunde.

Der er store problemer forbundet med at fastlægge produktionsgabets størrelse i realtid. Forskellige institutioner når ikke til samme resultat, og efterfølgende sker der store revisioner.²

I den pengepolitiske litteratur var der i en årrække stor interesse for den såkaldte Taylor-regel. Den fastlægger renten på baggrund af produktionsgabets størrelse og inflationens afvigelse fra det ønskede. I de senere år er interessen imidlertid aftaget til fordel for en mere fremadskuende pengepolitik.

Det forekommer ikke hensigtsmæssigt at indføre en art Taylor-regel for finanspolitikken. Produktionsgabets størrelse er selvfølgelig en relevant indikator, når finanspolitik-

² Se i øvrigt: Orphanides, A. og van Norden, S.: "The Reliability of inflation Forecasts Based on Output Gap Estimates in Real Time", Journal of Money, Credit and Banking, 2005.

ken skal fastlægges, men det kan ikke stå alene, og formandskabet anfører da også, at den foreslåede regel ikke skal følges mekanisk.

Finanspolitikken bør have en mellemfristet orientering med plads til at lade de automatiske stabilisatorer arbejde. Herudover vil der kun i tilfælde af en meget stærk højkonjunktur eller en egentlig lavkonjunktur være behov for at afvige fra en sådan neutral finanspolitik. I praksis kan det være svært nok at fastholde denne linje, når eksempelvis en højkonjunktur som den nuværende indebærer, at der opstår store budgetoverskud, men det er ikke desto mindre vigtigt.

Dansk Arbejdsgiverforening

Der er meget at glæde sig over i dansk økonomi lige nu. Det danske arbejdsmarked imponerer med historisk høj beskæftigelse og moderat lønudvikling. Formandskabets diskussionsoplæg viser desværre alt for tydeligt, at festen slutter brat, hvis ikke der fra politisk side hurtigt vises vilje til at øge arbejdsudbuddet.

Virksomheder i alle brancher har i alt for lang tid råbt på arbejdskraft. Desværre er der ikke taget de nødvendige skridt til arbejdsmarkedsreformer. Det er særligt absurd, fordi Folketinget for mindre end et år siden blev enige om en velfærdsreform, som ikke var tilstrækkelig og i øvrigt heller ikke rettidig.

Uden politisk handling kan vi se frem til en hidtil uset lang periode med lav vækst. Formandskabet leverer konstruktive anbefalinger til at udvide arbejdsudbuddet, som bringer os et stykke af vejen mod en løsning. Men der vil være brug for endnu flere reformer.

Formandskabets rapport viser, at den samfundsøkonomiske gevinst af aktivering var negativ i 2001. Det skyldes en alt for udbredt brug af uddannelsesaktivering. Motivationseffekten er den del af aktiveringsindsatsen, der giver langt det største afkast. Udsigten til tab af frihed som følge af aktivering motiverer i høj grad ledige til selv at finde et job.

Formandskabets konklusioner på baggrund af disse resultater er indlysende rigtige. Der skal skrues ned for uddannelsesaktiveringen - og særligt for ledige med videregående uddannelser. For de færre ledige, der skal aktiveres i uddannelse, bør aktiveringen være mere målrettet områder med mangel på arbejdskraft. Jobcentrene bør i den forbindelse pålægges at skabe åbenhed om, hvilke beskæftigelsesområder uddannelsesaktiveringen retter sig mod.

Dansk Arbejdsgiverforening (DA) er enig med Formandskabet i, at for langt de fleste ledige bør den sene klassiske aktivering erstattes af en tidlig intensiv indsats med fokus på pålagt jobsøgning, formidling, vejledning, rådighedstest og klare og konsekvente sanktioner. Disse tiltag skal selvfølgelig kombineres med Formandskabets forslag om at reducere ydelsesperioden fra fire til 2½ år i dagpengesystemet. Det havde været nyttigt, hvis Formandskabet også havde fået set på samspillet mellem dagpengenes dækningsgrad og fastholdelse i ledighed.

DA er enig i Formandskabets anbefaling om, at østaf-talen skal afskaffes. Men det, der for alvor vil gøre en forskel, er at få etableret en egentlig green-card ordning, som giver mulighed for, at velkvalificerede mennesker fra hele verdenen kan komme til Danmark og arbejde uden hindringer.

Som Formandskabet fremhæver, kan arbejdsudbudet også øges ved, at den faktiske arbejdstid blandt beskæftigede stiger. Her er det selvfølgelig afgørende, at der ikke i overenskomsterne er barrierer, der hindrer fleksibilitet i tilrettelæggelsen af arbejdstiden.

På det private arbejdsmarked har netop det tema været tilbagevendende ved flere overenskomstforhandlinger. Den seneste overenskomstfornyelse er et godt eksempel, hvor der blev aftalt udvidelser af tidsrummet for, hvornår den daglige arbejdstid kan placeres, samt mere fleksible årsnormer. Som noget nyt blev der på langt de fleste områder aftalt, at overenskomstens bestemmelser vedrørende arbejdstid kan fraviges lokalt, hvis virksomhed og medarbejdere kan blive enige om det.

Denne fleksibilitet synes Formandskabet at overse i deres usædvanligt grundige evaluering af de netop afsluttede overenskomstforhandlinger på det private arbejdsmarked.

DA mener i øvrigt, at Formandskabets beskrivelse af fleksibiliteten i flexicurity-konceptet er noget snæver. Flexibilitet handler om langt mere end lempelige regler ved opsigelser. Det handler i lige så høj grad om fleksibilitet, mens man er ansat - som eksempelvis tilrettelæggelse af arbejdstid.

Det giver stof til eftertanke, at arbejdstiden er faldet i den offentlige sektor i de seneste ti år, mens den er steget i den private. Hvis man i den offentlige sektor arbejdede ligeså meget som i den private sektor, ville det kunne imødekomme en betydelig del af det fald i arbejdsstyrken, som der ellers er udsigt til. DA forventer derfor, at dette tema vil være centralt i forhandlingerne om den kommende kvalitetsreform.

Landsorganisationen i Danmark

LO er ikke helt enig i Formandskabets bedømmelse af den nuværende økonomiske situation, samt udviklingen frem mod 2009. Formandskabet er generelt for pessimistiske med hensyn til økonomiens kapacitetsgrænse og udviklingen i ledigheden.

I de seneste rapporter har Formandskabet ventet, at dansk økonomi var så tæt på kapacitetsgrænsen, at lønstigningstakten ville begynde at accelerere. På trods af en fortsat stigende beskæftigelse og faldende ledighed er dette scenarie ikke indtruffet. Vismændene har imidlertid fastholdt deres skøn for udviklingen i time-lønsomkostningerne i 2007 på 4,3 pct., stigende til 4½ pct. i 2008 og 2009. Selvom ledigheden er kommet længere ned, vurderer LO, at skønnene stadig er i overkanten.

LO deler ikke Formandskabets anbefaling af en finanspolitisk stramning i 2008. I årene fremover vurderes dansk økonomi at sænke farten og komme ind i et mere moderat leje. Derfor vil der næppe være behov for at dæmpe efterspørgslen yderligere. LO skal samtidig fremhæve nødvendigheden af at opretholde et forsat højt aktivitetsniveau og en lav ledighed, som forudsætning for at flere marginale grupper kommer i beskæftigelse og dermed bidrager til den ønskede stigning i arbejdsstyrken.

LO er enig med Formandskabet i, at ændringer i pensionssystemet skal gennemføres ud fra pensions- og ikke konjunktursyn. Pensionssystemet har til formål at skabe gode pensionsvilkår, det skal ikke finjustere udviklingen i ledigheden. Derfor bør suspensionen af den Særlige Pension også fortsætte.

Formandskabet advarer mod at sænke arbejdsmarkedsbidragssatsen, hvis arbejdsmarkedsfondene opnår overskud i 2008. LO deler Formandskabets kritik af den nuværende konstruktion. Der er ikke belæg for at tro, at arbejdsmarkedsbidraget fører til løntilbageholdenhed og samtidig har systemet en uheldig konjunkturmedløbende virkning. På længere sigt ser LO gerne skatten på arbejde sænket. Men det bør ske som led i en større skatteomlægning og ikke som en konsekvens af en fejlkonstrueret arbejdsmarkedsfond.

Formandskabet roser den danske flexicurity-model, men politikanbefalingerne er drevet af en manglende forståelse for, hvordan de enkelte dele i modellen spiller sammen. Den høje mobilitet på det danske arbejdsmarked og den lave beskyttelse mod fyringer, hænger således tæt sammen med det sikkerhedsnet, som dagpenge-systemet tilvejebringer. Hvis denne sikkerhed forringes, vil de andre elementer i flexicuritymodellen også påvirkes.

Dagpengeperioden foreslås forkortet til 2½ år. Formandskabet fremfører i deres argumentation, at mange vil finde arbejde, når deres dagpengeret udløber. Denne argumentation bygger på en figur, der viser selvforsørgelse umiddelbart efter tabet af dagpengeretten – men som anføres som sandsynligheden for at komme i beskæftigelse. Imidlertid overses det forhold, at når dagpengeretten udløber overgår de fleste til kontanthjælpssystemet, hvor ægtefællens indkomst har betydning. En familie på to efterlades således med en enkelt indtægt. Der er således meget, der taler for, at forslaget vil skabe fattigdom frem for højere beskæftigelse. Det anføres, at kun 8.000 personer vil blive berørt af forslaget. LO finder dette skøn for lavt, og bemærker samtidig, at beregningen er foretaget under den nuværende meget lave ledighed.

I analyserne af aktiveringen findes forholdsvist begrænsede effekter på beskæftigelse og løn af uddannelsesaktivering. Effekterne er noget mindre end i en tilsvarende analyse gennemført for LO af Centre for Economic and Business research (CEBR) i 2006. CEBR påviser generelt positive beskæftigelseseffekter efter en periode på 7 år, hvilket er en lidt længere periode end i formandskabets analyser.

Fælles for begge analyser er positive effekter af uddannelsesaktivering for de kort uddannede. LO er enig med Formandskabet i, at uddannelsesaktivering skal være central for denne gruppe, der typisk mangler de efterspurgte kvalifikationer på arbejdsmarkedet. Men LO finder det også relevant at bruge uddannelsesredskabet overfor andre grupper, som ikke har kvalifikationer, der modsvarer arbejdsmarkedets behov.

LO har forståelse for anbefalingen om, at styrke det erhvervsrettede sigte i uddannelsesaktiveringen. Der er allerede i forbindelse med etableringen af flaskehalsindsatsen taget skridt i retning af en mere målrettet tilgang, da pengene til flaskehalsindsatsen for både de statslige og kommunale målgrupper alene udløses, såfremt indsatsen sker indenfor områder, der er udpegede som områder med gode beskæftigelsesmuligheder.

Endvidere foreslår Formandskabet en tidligere og mere intensiv vejlednings-, jobanvisnings-, og overvågningsindsats overfor de ledige. LO er ikke uenig i denne målsætning, men det virker som om, at alle de elementer, der er indeholdt i velfærdsaftalen omkring dette punkt dvs. fremrykket aktivering, fokus på job, og intensiveret og tidlig formidling ikke er taget i mente af rapporten.

Formandskabet peger på en yderligere skattefri præmie på 100.000 kr. til personer, der fortsætter på arbejdsmarkedet til de bliver 64 år gamle. Forslagets maksimale effekt skønnes til 6.000 personer, og med denne merbeskæftigelse forventes et positivt samfundsøkonomisk afkast på 2,14 mia. kr. En effekt på 1.700

personer vil gøre forslaget selvfinansierende, hvilket svarer til at mere end hver fjerde, der går på efterløn som 62-årig, udskyder efterlønnen til de bliver 64 år. LO tvivler dog på, at forslaget vil få den forventede effekt, idet præmien næppe er stor nok for nedslidte lønmodtagere med belastende arbejdsvilkår. Omvendt giver forslaget en sikker gevinst til de grupper på arbejdsmarkedet, der allerede har gode job og lønninger og derfor forbliver længe på arbejdsmarkedet. Formandskabet anbefaler også en afvikling af de bindinger, der ligger på brugen af udenlandsk arbejdskraft i Østaf-talen. LO er ikke afvisende overfor en justering af Østaf-talen, men der bør indføres bedre kontrolmuligheder med udenlandsk arbejdskraft, så det sikres at udlændinge har rimelige løn - og arbejdsvilkår. Denne problemstilling går vismændene ikke ind i.

Dansk Metal

Konjunkturvurdering

På baggrund af vismændenes konjunkturvurdering mener Dansk Metal, der fortsat er lyse udsigter for dansk økonomi med en høj beskæftigelse, lav ledighed og pæne overskud på de offentlige budgetter og betalingsbalancen. Dermed mener Metal også, at tendensen til lidt højere lønstigninger i indeværende år end i de foregående år er baseret på et fornuftigt og helt forsvarligt grundlag.

Dansk Metal er derfor også uenig med vismændenes vurdering af, at Danmark vil tabe markedsandele som følge af niveauet for lønstigninger, og gør opmærksom på, at produktiviteten i industrien i de forgangne år har overrasket positivt.

Arbejdsmarkedspolitik efter år 2000

I kapitel III behandles dansk arbejdsmarkedspolitik efter år 2000.

Kapitlet er som udgangspunkt en udmærket gennemgang af udviklingen og effekterne af arbejdsmarkedspolitikken. Fokus er dog i for høj grad rettet mod motivationseffekten af aktiveringsindsatsen.

Det er klart, at der er en motivationseffekt ved aktivering, men den virker især for de stærke ledige. De ledige, der ikke modsvarer de kvalifikationer, som virksomhederne efterspørger, har behov for opkvalificerende tilbud for igen at finde fodfæste på arbejdsmarkedet. Disse ledige har ikke gavn af ”motivationsfremmende” tilbud, snarere tværtimod.

Hvad forslagene angår, så er de stort set alle velkendte, og som det fremgår af nedenstående gennemgang, så er nogle af dem ikke umiddelbart forenelig med Dansk Metals synspunkter.

1. Uddannelsesaktivering

Vismændenes umiddelbare vurdering er, at uddannelsesaktivering stort set ikke giver nævneværdig positiv effekt. Det kan dog skyldes den anvendte målemetode, idet andre analyser viser, at uddannelsesaktivering er lige så effektiv som f.eks. løntilskud, blot der måles over en længere tidsperiode.

Endvidere viser Metals analyser, at virksomhederne efterspørger flere kvalifikationer og kompetencer hos de resterende ledige, såfremt de skal modsvare virksomhedernes efterspørgsel efter arbejdskraft.

Dansk Metal er dog enig i, at der er behov for at målrette uddannelsesaktiveringen til personer med de korteste uddannelser. Det vil sige, at uddannelse skal gives til de personer, som har mest gavn af det, og ikke som i dag, hvor ledige med en længere uddannelse er overrepræsenteret i uddannelsesaktiveringen.

Det er ligeledes Metals vurdering, at uddannelse i langt højere grad skal gennemføres i kombination med praktik på virksomhederne, og tænkes som et ”trappeforløb”. Dette har vist sig at give særdeles gode effekter. I forlængelse heraf bør indsatsen med ”jobpakkerne” opprioriteres.

Metal er enig i, at løntilskud i private virksomheder er et effektivt redskab. Problemet er bare, at de private virksomheder ikke i et fornødent omfang stiller pladser til rådighed. Metal ser derfor frem til forslag, der kan øge de private virksomheders incitament til at stille flere løntilskudspladser til rådighed.

2. Tidligere og mere intensiv indsats over for de ledige

Metal er enig i de forslag, som sikrer en tidligere og mere intensiv indsats over for de ledige. Det virker dog som om rapporten ikke tager højde for det netop indgåede ”Velfærdsforlig”, hvor dette via eksempelvis fremrykket aktivering og fokus på formidling og jobsøgning allerede er vedtaget.

3. Statistiske værktøjer til vurderingen af ledige

Vismændene foreslår, at der skal tages statistiske værktøj i brug i vurderingen af, hvor langt den enkelte ledige er fra arbejdsmarkedet. Dette værktøj har nu gennem længere tid været i brug, dog uden nævneværdig effekt. For nuværende foretages der allerede en matchkategori, når en person bliver ledig, og før matchkategoriseringen blev et såkaldt jobbarometer brugt.

Problemet med denne statistiske fremgangsmåde er, at den er alt for rigid i tilgangen til den ledige, og kan i værste fald virke stigmatiserende. Der er derimod behov for en mere individuel tilgang til de ledige. Endvidere er der forslag i den

kommende afbureaukratiseringsøvelse, som gør op med den statistiske kategorisering.

4. Afkortning af dagpengeperioden fra 4 til 2½ år

Dette forslag er den største tidsel i forslagspakken. Dette vil især gå ud over de i forvejen dårligst stillede ledige, dvs. dem med de dårligste forudsætninger, hvilket vil sige de ældre og kortuddannede.

Endvidere vil konsekvensen være, at langt de fleste vil overgå til kontanthjælpsystemet og dermed en ren kommunal indsats, som på ingen måde er lige så beskæftigelsesrettet som indsatsen i dagpengesystemet. Dermed kommer de endnu længere væk fra arbejdsmarkedet.

At der ikke umiddelbart er en sammenhæng mellem dagpengeperiodens længde og ledigheden viser sig, når man ser på vores nabolande. Disse lande har både kortere dagpengeperioder og lavere ydelser. Trods dette, har de en højere ledighed.

Derudover foreslås det at øge importen af udenlandsk arbejdskraft.

Metal er åben over for import af udenlandsk arbejdskraft. Efter Metals opfattelse forhindrer Østaftalen dog ikke import af udenlandsk arbejdskraft, men sikrer, at det foregår på ordentlige vilkår til gavn for hele det danske arbejdsmarked. Samtidig gør Dansk Metal opmærksom på, at der fortsat er mulighed for at udnytte arbejdskraftreserven på lidt over 100.000 ledige.

3F

Bemærkninger til konjunkturvurderingen

Vismændene har i de seneste rapporter vurderet, at dansk økonomi er meget tæt på kapacitetsgrænsen og derfor forventede accelererende lønstigninger og hvad deraf følger mht. konkurrenceevne osv. Denne frygt er gjort til skamme. Tvært imod har økonomien tilpasset sig ved at udvide kapaciteten, bl.a. gennem en stigning i arbejdsstyrken. Der er ingen tvivl om, at den internationale konkurrence er blevet skærpet de senere år – dansk økonomi er blevet mere åben – og at det bl.a. påvirker løndannelsen.

3F kan derfor ikke tilslutte sig DØR's frygt for overophedning af økonomien og tager afstand fra forslaget om en finanspolitisk stramning. Det er 3F's vurdering, at dette vil forskertse muligheden for fortsat nedgang i ledigheden og ikke mindst vil det negativt påvirke svage gruppers muligheder for at få et ordinært job.

3F er enig med DØR i en række enkeltstående forslag:

- At ophæve suspensionen af SP-ordningen (den særlige pensionsopsparing), det skal dog ikke ske for at stramme økonomien
- At ændre den nuværende lov om arbejdsmarkedetsfond, da den vil give overskud i 2008, således at bidraget ikke nedsættes. Sker der en nedsættelse, så vil det bidrage til større ubalance i økonomien
- At skattestoppets nominalprincip (fastfrysning af ejendomsværdiskatten og punktafgifter) ophæves
- At opstille en ny mellemfristet regeringsplan for dansk økonomi frem til 2020, som skal indeholde målsætninger for vækst i arbejdsstyrken, samt udgifts og skattepolitikken

Bemærkninger til dansk arbejdsmarkedspolitik efter år 2000

Til analysen af effekten af uddannelsesaktivering, hvor DØR når frem til at uddannelsesaktivering generelt har en negativ beskæftigelseseffekt, stigende med uddannelsesniveau, hvorfor man foreslår en yderligere målretning, skal følgende bemærkes:

Beregninger over den økonomiske gevinst ved udbygning af læseundervisningen for voksne³ påviser en sammenhæng mellem løn, beskæftigelseschancer og læseevner. Ved en investering i et fuldført læsekursus til en anslået udgift på 18.000 kr. pr. person, vil man få en forøgelse i den disponible livsindkomst for en ufaglært på 30-40.000 kr., mens den samfundsmæssige gevinst er i størrelsesordenen 70-80.000 kr. over et livsforløb.

DØR-rapporten underbygger 3F's synspunkt, nemlig at uddannelsesaktiveringen målrettes i retning af:

- Kortuddannede – personer der har grunduddannelse som højeste fuldførte uddannelse, herunder indvandrere med dårlig uddannelsesbaggrund og ringe danskkundskaber
- Personer med læse-/staveproblemer. Det vil betyde, at man skal sikre sig at læse-/staveproblemer bliver effektivt identificeret ved ledighed

DØR-Rapporten konstaterer på baggrund af blandt andet de to forsøg i hhv. Storstrøms Amt og Sønderjyllands amt, at tidligere og mere intensive forløb, har stor positiv effekt på de lediges jobsøgning og afgang fra ledighed.

³ AERådet: "Den økonomiske gevinst af en forbedret læseindsats" af Niels Glavind, marts 2007 og AKF: "Læsefærdigheder, arbejdsmarked og indkomst" af Mette Gørtz og Torben Pilegaard Jensen, marts 2007. Her refereres til side 2 i førstnævnte.

Bemærkninger: 3F mener at det er en god ide med en tidlig indsats. Forudsat at indsatsen gives med kvalitet og med udgangspunkt i den enkeltes muligheder og behov. Ligesom det er forudsat, at der er tale om en positiv motiverende tilgang til de ledige og ikke en negativ og kontrollerende. Disse forudsætninger er ikke opfyldt ved straksaktivering.

Det foreslås at dagpengeperioden forkortes fra 4år til 2½ år. DØR vurderer at forslaget kan få flere ledige i arbejde, da udløb af dagpengeperioden har en stærk incitamentseffekt. DØR anslår at 8.000 personer berøres af forslaget.

Bemærkninger: Der sondres ofte mellem to tilgange til at få ledige i job: En tilgang, der sigter på at udbygge den lediges kvalifikationer og øvrige ressourcer, og en tilgang, der søger den hurtigste vej tilbage til arbejdsmarkedet, bl.a. ved at øge den lediges økonomiske incitamenter. Den nuværende regering anvender først og fremmest den sidst nævnte tilgang, og DØR lægger sig med dette forslag på samme linie.

Hovedproblemet for de ledige er, at de mangler kvalifikationer for at kunne matche arbejdsmarkedets behov. Der er derfor i højere grad brug for en tilgang, der bygger på øge de lediges kvalifikationer og andre ressourcer.

DØR's forslag vil ramme 4.465 3F-medlemmer direkte. Men herudover vil beskæringen af dagpengeperioden ramme de kortuddannede ledige. Den største andel af gruppen vil være kvinder uden uddannelse. Desuden vil en afkorting af dagpengeperioden ramme geografisk meget skævt.

3F tager skarpt afstand fra forslaget, som vil betyde en yderligere fattiggørelse af en temmelig stor gruppe i befolkningen. Hertil kommer, at medlemmer der mister dagpengeretten, i stedet for vil blive marginaliseret, da de overgår til det sociale system.

Problemet for de ledige, som er tilbage, er at de mangler kvalifikationer. Afkorting af dagpengeperioden afhjælper ikke dette problem!

DØR foreslår for at øge arbejdsstyrken, at der indføres et forhøjet beskæftigelsesfradrag for ældre, således at 64-årige vil opnå et 'skattefrit' år, hvis de har været i beskæftigelse de foregående fire år.

Bemærkninger: 3F tager afstand fra forslaget. Forslaget er fordelingsmæssigt usympatisk og begunstiger især de som under alle omstændigheder vil blive på arbejdsmarkedet. Hertil kommer at virkningerne på beskæftigelsen i bedste fald er stærkt begrænset.

Dansk Industri

Dansk og international økonomi

DI kan tilslutte sig Vismændenes syn på dansk og international økonomi. Væksten i udlandet aftager lidt, men vækstraten på nærmarkederne forbliver på et højere niveau end i hovedparten af de forgangne 10 år.

Men de ret gunstige internationale forhold kan dog ikke sikre en fortsat høj dansk vækst. DI tror lige som Vismændene ikke, at ledigheden kan komme meget længere ned uden nye politiske initiativer som for eksempel en opstramning af dagpengereglerne eller rådighedskontrollen med de ledige. Og da der heller ikke er udsigt til vækst i arbejdsstyrken, må vi indstille os på en vækst på omkring 1½ pct. svarende til væksten i produktiviteten.

Mangel på arbejdskraft giver naturligvis en risiko for overophedning af økonomien, men DI forventer ikke markant højere lønstigninger. Danmark bliver stadig mere åben over for omverdenen og afhængig af den internationale afsætning. Det ved både lønmodtagere og arbejdsgivere i de konkurrerende erhverv. Så længe lønstigningerne fastsættes fornuftigt i den konkurrenceudsatte del af økonomien, må lønstigningsstakten kunne forblive på et økonomisk holdbart niveau.

DI er enig med Vismændene i, at der er behov for en finanspolitisk stramning for at tage presset af arbejdsmarkedet. Det er problematisk at føre en vedvarende ekspansiv finanspolitik i en situation med omfattende mangel på arbejdsmarkedet.

DI tilslutter sig også Vismændenes efterlysning af en ny mellemfristet økonomisk plan. I den sammenhæng bør der opstilles målsætninger for en forøgelse af arbejdsstyrken, som kan skabe råderum for lavere skatter.

DI deler Vismændenes tanker om en stram styring af de offentlige udgifter. Det er helt afgørende for at skaffe det nødvendige råderum til at lette de alt for høje marginalskatter. DI noterer sig med tilfredshed Vismændenes påpegning af, at et råderum til skattelettelser bedst anvendes til lempelser af marginalskatten, fordi det har større virkning på arbejdsudbuddet. Det forøger i sig selv det finanspolitiske råderum.

DI er enig med Vismændene i, at der er et potentiale for bedre effektivitet i den offentlige sektor. Det viser DI's egne analyser også. Kvalitetsreformen bør samlet set kunne bidrage til at holde snor i de offentlige udgifter.

DI deler ikke i fuldt omfang Vismændenes positive syn på en aktiv stabiliseringspolitik. I praksis er det særdeles vanskeligt at ramme rigtigt med finanspolitikken i forhold til konjunkturerne. Finanspolitikken virker med en vis forsinkelse, og der er altid en risiko for, at konjunkturerne er vendt, inden virkningen indtræffer. Desuden har det i praksis været næsten umuligt at koordinere centrale initiativer med kommuner og regioners udgiftspolitik.

På det grundlag mener DI, at finanspolitikken kun bør anvendes aktivt i særlige tilfælde. Der er en betydelig risiko for, at en aktiv finanspolitik kun anvendes til at lempe, fordi stramninger politisk er mindre attraktive. For eksempel burde den aktuelle mangel på arbejdskraft have medført initiativer til lavere offentlige udgifter, hvilket ikke er sket. En ensidig anvendelse af finanspolitikken i lavkonjunkturperioder får på sigt de offentlige udgifter til at skride.

Dansk arbejdsmarkedspolitik efter år 2000

DI vil gerne takke Vismændene for gennemgangen af dansk arbejdsmarkedspolitik efter år 2000.

Vi kan, som det fremgår af DA's bemærkninger, slutte op om de fremsatte arbejdsmarkedspolitiske forslag.

DI er positivt stemt overfor Vismændenes forslag om at give alle 64-årige i beskæftigelse og med fire forudgående år i beskæftigelse et "skattefrit år", svarende til en skattelettelse på maksimalt 100.000 kr. Det er her naturligvis forudsat, at dette fremstår som et supplement og ikke et alternativ til en egentlig skattereform.

Et skattefradrag til de 64-årige er naturligvis en nødløsning, men der er jo - som påpeget af Vismændene - desværre ikke udsigt til, at den lukrative efterlønsordning afskaffes. Efterlønnen gør det meget vanskeligt at fastholde ældre medarbejderen på arbejdsmarkedet.

Men hvorfor egentlig ikke gå videre med præmiering af de ældre på arbejdsmarkedet. Det kunne i denne forbindelse være interessant at høre, om Vismændene har regnet på, hvordan forslaget vil balancere, hvis dette videreføres til også at omfatte personer over 64 år.

Håndværksrådet

Mangel på arbejdskraft

Håndværksrådets adm. direktør påpegede, at mangel på arbejdskraft efter Håndværksrådets vurdering er den største udfordring, som både virksomhederne og samfundet står overfor på både kort og langt sigt. Paul Mollerup refererede til en ny undersøgelse om mangel på arbejdskraft, som rådet netop har udarbejdet, og som viser, at mangelsituationen er forbedret fra, at 3 ud af 4 af de små og mellemstore virksomheder i sommeren 2006 meldte om problemer med at skaffe ansatte, til at det nu kun er knapt hver anden SMV, der mangler ansatte.

Undersøgelsen viser også, at hver sjette virksomhed forventer, at de i 2007 går glip af en omsætningsfremgang på mere end 10 pct., fordi de ikke kan skaffe arbejdskraft. 22 pct. af de mindre industrivirksomheder oplever, at kunden finder en anden leverandør i udlandet, fordi virksomhedens leveringstider er blevet for lange. Dette er skidt for både virksomheden og for Danmark. Paul Mollerup understregede derfor vigtigheden af, at vi gør alt, hvad vi kan for at øge arbejdsstyrken.

Håndværksrådet er derfor helt enig i formandskabets forslag om at ophæve Østaftalen hurtigst muligt. Paul Mollerup påpegede, hvor ærgerligt det er, at de 120.000 østeuropæere, som Norge har tiltrukket gennem de seneste 2 år, kun har brugt Danmark som en motorvejsforbindelse på vej til Norge. Uden Østaftalen ville langt de fleste nok have parkeret bilen i Danmark i stedet for at fortsætte den lange vej mod nord.

Håndværksrådets adm. direktør blev i det nordiske og udtrykte sin interesse for at følge resultatet af den svenske skattereform, som slipper 40 mia. SEK løs i økonomien på trods af et allerede stramt arbejdsmarked. Han påpegede, at vi formentligt kan hente nogle erfaringer til brug i vores hjemlige debat om skattelettelser og mangel på arbejdskraft og opfordrede derfor formandskabet til at følge de svenske erfaringer og formidle dem videre i de kommende vismandsrapporter.

Håndværksrådet bakkede op om formandskabets forslag om et forhøjet beskæftigelsesfradrag til 64-årige, der har været i beskæftigelse i de fire foregående år.

Byggeri

Særligt i byggeriet er der brug for at få både unge og ældre til at arbejde mere. Håndværksrådets undersøgelse viser, at over halvdelen af byggevirksomhederne forventer at mangle arbejdskraft i 2007, hvilket udgør et kæmpe problem for virksomhederne.

Mangel på arbejdskraft er ikke de eneste kapacitetsproblemer, der er i byggeriet. Virksomhederne mangler i udstrakt grad materialer – om end det er bedre nu end i efteråret. Håndværksrådets byggematerialeanalyse fra maj 2007 dokumenterer, at 29 pct. af byggevirksomhederne i øjeblikket oplever problemer med at skaffe materialer.

Håndværksrådets adm. direktør var ikke i tvivl om, at forklaringen er, at byggematerialer ikke i tilstrækkelig grad handles over landegrænserne pga. den regeljungle, der er på markedet for byggevarer. Han understregede, i lighed med formandskabet, at materialeproducenterne ikke har været sene til at udnytte den høje efterspørgsel og den manglende internationale konkurrence til at hæve priserne.

Prisstigningerne på byggevarer har i 2006 været 4 procentpoint højere end de generelle prisstigninger i økonomien. Det har ifølge Håndværksrådets beregninger kostet byggeriet og dets kunder 4 mia. kr. Håndværksrådet er derfor glade for, at regeringen har taget initiativ til at øge konkurrencen på dette marked.

Selvstændighedskultur og øget udlicitering

Paul Møllerup pegede på, at selvstændige erhvervsdrivende ifølge formandskabets analyser arbejder langt mere end andre erhvervsgrupper. Idet der er et ønske om at øge arbejdsudbuddet, bør det overvejes, hvordan man sikrer en erhvervsstruktur, som giver plads og mulighed for, at så mange som muligt vælger at blive selvstændige. I den sammenhæng spiller kommunernes udbudspolitik en væsentlig rolle. Ved at udbyde opgaver i små klumper kan kommunerne hjælpe med til at skabe grobund for flere små og mellemstore virksomheder og dermed trække arbejdsudbuddet i vejret.

Privatansatte har højere arbejdstid end offentligt ansatte samtidig med, at sygefraværet er lavere i den private sektor. Der ligger derfor et stort potentiale i øget brug af udlicitering. Skal Kvalitetsreformen føre til bedre offentlig service uden en tilsvarende forøgelse af de offentlige udgifter, er der behov for en kraftigere produktivitetsvækst for de ydelser, som den offentlige sektor leverer i dag. Ellers risikerer vi en traditionel crowding-out. Formandskabet har tidligere peget på potentialet ved at bringe de kommuner, som er bagud med udliciteringsindsatsen, på niveau med landsgennemsnittet. Gennem udlicitering kommer der nogle virksomheder på banen, som er vant til at søge de effektiviseringsgevinster, som er nødvendige, hvis Kvalitetsreformen skal blive en succes. Paul Møllerup bemærkede, at ved at konkurrenceudsætte flere opgaver bliver arbejdsudbuddet øget, samtidig med at effektiviteten stiger.

Landbrugsraadet

Konjunkturvurdering og aktuel økonomisk politik

Landbrugsraadet deler rapportens vurderinger af udsigterne for dansk økonomi og de faremomenter, der fremhæves, herunder risikoen for en egentlig overophedning. Manglen på arbejdskraft er det helt centrale problem i Dansk økonomi i øjeblikket. Det afspejler sig blandt andet også i en forventning til lønudviklingen i de kommende år, der ligger betydeligt over Danmarks internationale konkurrenter – og højere end produktivitsfremgangen i økonomien.

Det er derfor vigtigt, at alle begrænsninger på bl.a. udbuddet af arbejdskraft fjernes eller reduceres og at der satses kraftigt på at bevare og øge produktivitsfremgangen i alle sektorer, herunder den offentlige.

Der er behov for fornyelser i den offentlige sektor af flere grunde. Blandt andet for at få en bedre udnyttelse af arbejdskraftpotentialet. Det kan kombineres med, at jobs i den offentlige sektor gøres mere attraktive gennem friere rammer med hensyn til arbejdstider, jobindhold m.v. Det er vigtigt, at der ikke lægges hindringer i vejen for den enkelte m.h.t. at yde en ekstra indsats på arbejdsmarkedet, hvor der er brug for det.

Samtidig er det vigtigt, at det offentlige serviceudbud understøtter lønmodtagerens mulighed for at yde en ekstra indsats. Det gælder børnepasningstilbud, men det gælder så sandelig også sundheds- og sygehusvæsenet. Alt for mange lønmodtagere har lange sygefraværsperioder eller mister helt forbindelsen til arbejdsmarkedet pga. lange behandlingstider for banale lidelser.

Den automatiske lettelse af arbejdsmarkedsbidragsatsen som følge af de gode konjunkturer er uheldig. Disse mia. kr. kan med fordel anvendes til lettelser andre steder i skattesystemet, hvor den finanspolitiske lempelse har en større og mere positiv effekt på arbejdsudbuddet. Øremærkningen af arbejdsmarkedsbidraget bør afskaffes, som det foreslås i diskussionsoplægget.

Arbejdskraftudbuddet kan generelt øges ved, dels at sænke marginals-katten og dels øge beskæftigelsesfradraget. Begge dele er lige nødvendige. Der har i de seneste år været en stor tilgang af lønmodtagere der betaler topskat, hvilket aldrig har været mening med denne beskatning.

Konjunktur og finanspolitik som virkemiddel

Det er derfor en opgave i sig selv at fjerne så mange af de begrænsninger som kan være medvirkende årsag til overophedning som muligt. Det er klart at foretrække frem for finanspolitiske indgreb, der – som rapporten rigtigt påpeger – ofte rammer tidsmæssigt og omfangsmæssigt forkert. Dette vilkår gør det endnu

vigtigere, at regeringen og folketingets politikere reagerer i tide og fremadrettet med strukturforbedringer af arbejdsmarkedet, således at det ikke bliver nødvendigt med et finanspolitisk indgreb med meget usikker effekt.

Landbrugsraadet støtter - i lighed med DØRs tidligere anbefalinger – en fuldstændig afskaffelse af den Særlige Pensionsopsparing (SP), frem for en genindførelse. SP er ikke egnet som konjunkturinstrument. Det strider også imod hele naturen i en pensions-opsparingsordning at anvende den i dette øjemed. SP bør definitivt nedlægges og de indestående formuer overføres til forvaltning under andre ordninger. Helt generelt skal den enkelte lønmodtager have mulighed for selv at vælge pension frem for fritid i de perioder hvor der er brug for arbejdskraften.

Arbejdsmarkedspolitikken

Det bør ikke være en offentlig opgave at betale arbejdsduelige mennesker for at blive væk fra arbejdsmarkedet, når der er hårdt brug for arbejdskraften. Det virker ganske enkelt absurd at fastholde en attraktiv efterlønsordning for derefter – som foreslået i rapporten – at oprette en endnu mere attraktiv ordning med skattefritagelse for de 64-årige, for alligevel at fastholde de ældre arbejdstagere på arbejdsmarkedet. Men set i lyset af at efterlønsordningen politisk anses for helt fredet, kan det ikke afvises, at det samfundsøkonomisk kan være en udvej, som bør gennemtænkes og afprøves, for at øge arbejdsudbuddet.

At dagpengeperioden løber ud, har beviseligt en effekt på de lediges incitament til at tage et arbejde. Denne effekt kunne samfundet lige så godt høste frugterne af tidligere. Det er derfor helt fornuftigt at diskussionsoplægget anbefaler at begrænse dagpengeperioden fra de nuværende 4 år til 2½ år.

Samfundets ressourcer til uddannelse bør anvendes meget målrettet og bør ikke anvendes til ”parkering” af ledige uden et egentligt jobperspektiv. Alt for ofte betyder det, at den ledige ikke er til rådighed, når jobåbninger viser sig. Uddannelse og opkvalificering som redskab i arbejdsmarkedspolitikken bør derfor kun anvendes målrettet mod konkrete beskæftigelsesmuligheder. Vi er derfor enige i, at indsatsen skal rettes mod de redskaber, som har vist sig mest effektive i arbejdsmarkedspolitikken, nemlig virksomhedspraktik og løntilskudjobs.

En tidlig og tæt opfølgning på alle ledighedsforløb er afgørende, og dette burde være muligt set i lyset af det relativt få antal ledige der efterhånden er tale om. Hvor en ”håndholdt” indsats er nødvendig, skal den til for enten at hjælpe den ledige i arbejde eller at få afsløret, om den pågældende reelt står til rådighed.

Det er endvidere helt nødvendigt, også at se på reglerne for førtidspension.

Erfaringerne med ordningen viser, at alt for mange unge anbringes i en udsigtsløs tilværelse med en livslang førtidspension. Der vil være store gevinster for samfundet og for den enkelte hvis det kan lykkes med løntilskud og anden hjælp at gøre disse personer arbejdsduelige igen.

Det samme kan desværre siges om en alt for stor del af unge med indvandrerbaggrund. Her findes også en arbejdskraftreserve, som simpelthen skal samles op. Baggrunden for problemerne er ofte den samme for de to grupper. Børnene og de unge kan ikke indordne sig i det danske skolesystem, og det bringer dem ind i en negativ cirkel, som alt for ofte ender på en plads i udkanten af samfundet og uden for arbejdsmarkedet. Det bør have allerhøjeste prioritet at få løst disse problemer.

Globalisering af arbejdsmarkedet

Det altoverskyggende problem med mangel på arbejdskraft i Danmark gør, at der bør gennemføres en reel åbning til arbejdsmarkedene i andre lande, især EU. Østaftalen bør hurtigst muligt ophæves, i stedet for at vente til dens udløb i 2009. Det giver ikke mening at fastholde udbudsbegrænsende ordninger som Østaftalen i den konjunktursituation Danmark befinder sig i nu. Beslutningen om indførelsen af Østaftalen er sket under helt andre forventninger til konjunkturerne.

Der bør på alle måder gøres en indsats for at lette tilgangen og anvendelsen af arbejdskraft fra andre lande. Man kan med fordel allerede nu overveje muligheden for at skaffe arbejdskraft fra lande uden for EU. De rigide regler for at anvende arbejdskraft fra lande uden for EU bør overvejes. Det gælder også ganske almindelig arbejdskraft. Muligheden for at anvende arbejdskraft fra de nye EU-lande har haft stor positiv betydning for mange produktionsgrene, og den positive effekt bør ikke gå tabt når arbejdskraftreserverne i de nye EU-lande bliver ud-tømt.

Dansk Erhverv

Konjunkturvurderingen

Formandskabets vurdering af den aktuelle konjunktursituation og udsigterne for de kommende år deles i store træk af Dansk Erhverv. Den danske økonomi er på vej ind i en periode med markant lavere vækstrater. Forbrugsfesten ebber ud, og væksten i efterspørgslen vil være aftagende i de kommende år.

Dansk Erhvervs forventninger til udviklingen i eksporten er dog noget mere pessimistisk end formandskabets. Til trods for den gunstige udvikling i eksporten af varer til Tyskland, Sverige og USA er vækstpotentialet i dansk eksport blevet reduceret gennem de seneste par år. Dette er en konsekvens af manglen på arbejdskraft, som har resulteret i, at danske virksomheder har været nødsaget til at afvise nye ordrer, og derfor ikke været i stand til at imødekomme den stigende efterspørgsel fra aftagerlandene.

Selv med udsigt til betydeligt mere moderate vækstrater i den danske økonomi, vil kapacitetspresset fortsat være højt i de kommende år. Dansk Erhverv deler derfor formandskabets anbefaling om, at man fra politisk side hurtigt igangsætter tiltag, der imødegår denne udfordring. Her bør bestræbelserne på sikre en stigning i udbuddet af arbejdskraft have absolut højeste prioritet, da netop manglen på arbejdskraft både på kort og på lang sigt er dansk økonomis akilleshæl.

Dansk Erhverv deler formandskabets bekymringer for så vidt angår brugen af den Særlige Pensionsopsparing, der i befolkningen opfattes som en skat, som konjunkturregulerende instrument. Tilsvarende deler Dansk Erhverv kritikken af arbejdsmarkedsbidraget, idet den forventede nedsættelse til næste år ikke vil have nogen strukturforbedrende effekt.

Alle ændringer i skattesystemet skal bidrage til at imødegå de strukturelle udfordringer, som den danske økonomi står over for på både kort og især på længere sigt. Dansk Erhverv ser derfor frem til regeringens kommende mellemfristede plan for dansk økonomi. Denne bør blandt mange elementer indeholde en omfattende skattereform, som ikke mindst sænker skatten på arbejdsindkomst både i bunden og i toppen af indkomstskalaen.

Konjunkturer og finanspolitik

Kapitlet giver en god forståelse for de mange vanskeligheder, der er forbundet med at føre en aktiv finanspolitik. Det gælder bl.a. usikkerheden om den reelle økonomiske udvikling, der bl.a. sløres af løbende revisioner af den økonomiske statistik, usikkerheden om et stød til økonomien er midlertidigt eller permanent,

samt det uhensigtsmæssige ved udsving i skattesatser og antallet af offentligt ansatte.

Dansk Erhverv er derfor enig med formandskabet i, at en aktiv finanspolitik kun skal overvejes ved store udsving i den økonomiske aktivitet. Under alle omstændigheder er det afgørende, at alle finanspolitiske indgreb bør have de langsigtede udfordringer i den danske økonomi og herunder den danske velfærdsmodel i sigte.

Dansk arbejdsmarkedspolitik efter år 2000

Det danske arbejdsmarked har for alvor vist sin styrke under de seneste års højkonjunktur. Fra politisk side har der gennem mange år været vilje til løbende at imødegå de strukturelle udfordringer på arbejdsmarkedet, senest med reformen ”Flere i arbejde”, ligesom også velfærdsforliget indeholder flere gode elementer.

Men med en ledighed tæt på 100.000 personer står vi nu i en situation, hvor der åbenlyst er behov for langt flere initiativer, som hurtigt kan stimulere udbuddet af arbejdskraft. Dansk Erhverv hilser derfor formandskabets analyser velkommen og ikke mindst de konkrete bud på mulige initiativer, hvoraf flere peger i den rigtige retning.

Dansk Erhverv er enig i, at uddannelsesaktiveringen bør målrettes og effektiviseres yderligere. Aktiveringen tjener to formål: Motivation og opkvalificering. Uddannelsesaktiveringen skal først og fremmest sikre, at den ledige hurtigst muligt kommer i arbejde.

Dansk Erhverv støtter endvidere anbefalingen om, at uddannelsesaktiveringen først og fremmest skal sikre en opkvalificering af de dårligst kvalificerede personer. Men et længerevarende uddannelsesforløb til f.eks. indvandrere skal primært indeholde virksomhedspraktik. Dansk Erhverv har sammen med HK-Handel udarbejdet en jobpakke, som skal sikre indvandrere en lettere adgang til butiksområdet. For mange personer med svage boglige kompetencer vil et teoretisk uddannelsesforløb ikke være den hurtigste vej til et arbejde.

Forslaget om en markant nedsættelse af dagpengeperioden har været på Dansk Erhvervs politiske dagsorden i flere år. Udover en kortere periode bør dagpengeydelsen løbende aftrappes over perioden, gerne således at startniveauet for dagpengeydelsen forhøjes. For højere lønnede, som rammes af ledighed, er forsikringen i dag for lav.

Dansk Erhverv deler desværre formandskabets opfattelse af, at en fuldstændig afskaffelse af efterlønnen i øjeblikket er en politisk umulighed. Dansk Erhverv

tager imidlertid afstand fra forslaget om indførelse af et forhøjet beskæftigelsesfradrag for alle 64-årige i beskæftigelse.

De fleste personer i efterlønsalderen er fuldt arbejdsduelige. Derfor er det uheldigt at indføre særordninger for seniorer. Arbejdsmarkedspolitiske tiltag skal finde sted ud fra en konkret vurdering af hvilke instrumenter, der skal anvendes overfor den enkelte. Indførelse af særordninger for udvalgte grupper vil medføre skævvridninger på andre områder. Derimod kan Dansk Erhverv tilslutte sig, at effekten af en nedsættelse af skatten på arbejdskraft er overordentlig positiv. Derfor skal skatten på arbejdskraft nedsættes generelt.

Dansk Erhverv tilslutter sig ønsket om, at Østaf-talen hurtigst muligt afskaffes helt. Men et bortfald af Østaf-talen er ikke tilstrækkeligt til at sikre, at flere udlændinge kan arbejde i Danmark. Der skal ligeledes indføres en Greencard-ordning efter canadisk model, hvorefter enhver udlænding, som opfylder en række kvalifikationskriterier, kan få opholds- og arbejdstilladelse. Derudover skal Danmark i langt højere grad brandes som et godt sted at arbejde. Endelig skal de europæiske arbejdsformidlinger intensivere samarbejdet med henblik på at formidle ledig arbejdskraft over landegrænserne.

Finansrådet

Finansrådet vil gerne rose formandskabet for at tage emnerne finans- og arbejdsmarkedspolitik op. Givet den nuværende konjunktursituation er det særdeles relevante emner, og timingen er således helt rigtig.

Finansrådet vurderer dog, at afmatningen på boligmarkedet og i det private forbrug er mere omfattende end formandskabets skøn. Set i det lys mener Finansrådet ikke, at der er et aktuelt behov for finanspolitiske indgreb. Forventningerne om flere renteforhøjelser i den kommende tid vil hjælpe med til at stabilisere økonomien på et fornuftigt niveau. Finansrådet er enig med formandskabet i, at fine-tuning af økonomien gennem finanspolitik skal bruges yderst varsomt. Skal finanspolitiske instrumenter bruges til at mindske et outputgab, er det centralt at tage andre nøgletal end BNP med i betragtningen. I forhold til den usikkerhed om timingen af en finanspolitisk stramning, som kapitlet om finanspolitik og konjunktur rejser, kan det derfor også overraske, at formandskabet foreslår at opstille en finanspolitisk regel.

Som formandskabet giver udtryk for, er genindførelse af SP-bidraget ikke et oplagt instrument til konjunkturudligning. Pensionsopsparere, der går med overvejelser om i hvilket omfang, der skal spares op til pension, bør ikke løbende skulle

skele til, hvorvidt der aktuelt føres finanspolitik via tvungen pensionsopsparing. Finansrådet vil derfor gerne opfordre til, at SP-bidraget ikke genindføres fra 2008.

Finansrådet er enig med formandskabet i, at finanspolitiske mål i stedet bør optræde i en mellem- eller langsigtet plan for dansk økonomi. En omlægning af skattestoppet kunne optræde heri. Forudsat at situationen på fx boligmarkedet ikke er for skrøbelig, vil en ophævelse af nominalprincippet være en god idé. Særligt hvis det resulterer i lettelser på marginalbeskatningen.

I og med at den gældende lovgivning lægger op til at sænke arbejdsmarkedsbidragssatsen, hilser Finansrådet en skatnedsættelse velkommen. Men havde dog langt hellere set en nedsættelse af marginalbeskatningen, hvilket vil øge arbejdsudbuddet og forbedre strukturerne. Samtidig er det ikke hensigtsmæssigt, at ændringer i arbejdsmarkedsbidragssatsen er konjunkturmedløbende. Med den nuværende konstruktion er det svært at se, at øremærkningen af bidraget vil føre til mere løntilbageholdenhed blandt lønmodtagere. Efter Finansrådets vurdering er det adfærdsregulerende element ikke tilstede.

Formandskabet skal have ros for overvejelser vedr. kvalitetsreformen. Bemærkningen: "Mislykket kvalitetsreform værre end ingen kvalitetsreform" rammer sømmet lige på hovedet. Det er centralt, at kvalitetsreformen ikke blot bliver en øvelse i at øge de offentlige udgifter. Reformen må og skal øge effektiviteten i den offentlige sektor. Potentialet er til stede. Instrumenter som benchmarking er i den henseende oplagt at inddrage. Ligeledes kan det offentlige lære en del af den private sektor, der dagligt har fokus på produktivitetsforbedringer. De gevinster, som kvalitetsreformen kan realisere, skal bl.a. frigøre et større arbejdsudbud til erhvervslivet. Erhvervslivet har et stort vækstpotentiale, men savner den fornødne arbejdskraft. Det råderum, der kan frigives ved effektivitetsforbedringer i det offentlige, bør øremærkes til skattelettelser.

Finansrådet vil ligeledes rose formandskabet for, at der i rapporten optræder konkrete forslag til arbejdsmarkedstiltag, der kan afhjælpe manglen på arbejdskraft. Særligt på det korte sigt. Der kan ikke være nogen tvivl om, at kapacitetsgrænsen er nået, og at tiltag rettet mod arbejdsmarkedet er nødvendige nu.

Timing for forslagene er god. Finansrådet støtter op om formandskabets forslag om at afskaffe østaf-talen, der blokerer for anvendelsen af udenlandsk arbejdskraft. En afkortning af dagpengeperioden hilses velkomment. Effekten af den afkortning understøttes af, at det er et entydigt resultat i rapportens undersøgelser, at afgang fra ledighed øges markant mod udløbet af dagpengeperioden. Den lave ledighed i dag gør timingen af forslaget god og mere politisk acceptabel. Forslagene om en opstramning i forhold til administrationen af de eksiste-

rende regler og anvendelse af statistiske redskaber i individuelle jobsøgningsforløb er ligeledes udmærkede forslag. Finansrådet vil dog gerne benytte lejligheden til at betone vigtigheden af at få unge mennesker hurtigere gennem uddannelsessystemet.

Finansrådet finder det dog beklageligt, at formandskabet tilsyneladende har opgivet ambitionerne om at ændre på efterlønsordningen. Formandskabets analyser viser, at helbredstilstanden blandt efterlønsmodtagere er tæt på den samme som for beskæftigede over 60 år. Hvormed mange givetvis stadig kunne udfylde en vigtig rolle på arbejdsmarkedet. Det synes derfor oplagt, at justeringerne i efterlønsordningen fra velfærdsaftalen kunne gennemføres hurtigere. I stedet foreslår formandskabet et skattefrit år for ældre på arbejdsmarkedet. Grundtanken er rigtig, den overordnede ledetråd bør være, at der altid skal være incitamenter til at arbejde. Efter Finansrådets opfattelse har forslaget om et fradrag for 64-årige dog karakter af symptombehandling, hvor den rigtige kur er en reduktion af de høje marginalskatter.

Råderummet er ifølge Finansrådets vurdering til en fjernelse af topskatten. Der vil ikke være tale om store ufinansierede skattelettelser, da de seneste studier har vist en meget høj selvfinansieringsgrad ved ændringer i marginalbeskatningen.

En løsning på manglen på arbejdskraft bør have højeste prioritet. I den forbindelse vil Finansrådet gerne opfordre formandskabet til at udføre beregninger på et konkret forslag. Mange veluddannede med familie vælger at gå ned i arbejdstid, fordi det er for dyrt at skaffe hushjælp. Samtidig skriver formandskabet, at mange kontanthjælpsmodtagere har svært ved at opnå en produktivitet, der modsvarer mindstelønnen. Finansrådet mener, at det er en forkert prioritering af samfundets ressourcer. Skattesystemet bør ikke modvirke, at folk bruger deres kompetencer, hvor de kommer til størst gavn.

En mulig model kunne være markante lempelser i marginalskatten koblet med et fradrag i bundskatten for at beskæftige privat arbejdskraft i hjemmet.

Forslaget vil betyde, at omfanget af sort arbejde mindskes, og flere på overførselsindkomst kommer i arbejde. Deres arbejdsevne bliver nu penge værd modsat deres situation før. Den lavere marginalbeskatning vil yderligere øge arbejdsudbuddet, hvilket kan lette noget af det strukturelle kapacitetspres på arbejdsmarkedet. Heri ligger også bedre muligheder for at tiltrække arbejdskraft fra udlandet. Finansrådet anser det for mere effektivt end fx forskerordningen. En ordning, der nok har øget det sportslige niveau herhjemme, men ifølge Skatteministeriet alene med den seneste justering medførte tilgang af tre ekstra udenlandske forskere i 2006 i forhold til 2005. En afskaffelse af forskerordningen, der forudsætter lem-

pelser af marginalbeskatningen, kunne passende være med til at finansiere den beskrevne model.

Finansrådet finder det i forlængelse heraf glædeligt, at formandskabet nu anbefaler lettelser i marginalskatte som et strukturelt instrument til at øge beskæftigelsen og ikke blot til at afhjælpe dårlige konjunkturer. Tilskyndelsen til at søge beskæftigelse og tage en uddannelse bør øges, uanset om tiderne er gode eller dårlige. Finansrådet er ligeledes på linje med formandskabet i vurderingen af, at en sænkning af marginalskatte er et langt mere effektivt instrument end et beskæftigelsesfradrag.

Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd

Skat

FTF er enig med formandskabet i, at skattestoppet skal væk. Det forvrider skattesystemet med uhensigtsmæssige skattelettelser til de velstillede og øger uligheden. Der er i den nuværende situation ikke plads til ufinansierede skattelettelser. I lighed med formandskabet mener FTF, at der er behov for skatteomlægninger, der fokuserer på at øge arbejdsudbudet. Formandskabet har tidligere beregnet at effekten på arbejdsudbuddet er størst ved at reducere mellemskatten.

Offentlig sektor

FTF mener det er nødvendigt at der sker en genopretning af den offentlige sektor der nu i mange år har været udsat for dels en meget stram økonomisk styring dels meget omfattende og ressourcekrævende reformer, der stadig er under implementering. Det er naivt at tro at der kan gennemføres en kvalitetsreform uden at den offentlige sektor tilføres ressourcer.

Ressourcerne er tilstede i de store overskud på de offentlige finanser. FTF er i øvrigt enig med formandskabet i, at der ikke behøver være nogen øremærkning af arbejdsmarkedsbidraget, hvorfor det ville være bedre bl.a. at anvende overskuddet heraf til kvalitetsforbedringer i den offentlige sektor. FTF mener ikke, at øget markedsføring er løsningen for den offentlige sektor, og savner overbevisende dokumentation for at udbud og udlicitering reelt har ført til bedre eller billigere service.

Arbejdsmarkedspolitikken udfordringer

Det er formandskabets udgangspunkt, at det nuværende høje beskæftigelsesniveau gør det til en udfordring for arbejdsmarkedspolitikken, at sikre virksomheder og institutioner den arbejdskraft, de har behov for. FTF deler helt denne opfattelse, ligesom FTF er enig i, at velfærdsaftalens længere tidsperspektiv gør det

nødvendigt nu at overveje initiativer, der kan øge udbuddet af kvalificeret arbejdskraft også på den korte bane.

De tal for arbejdskraftreserven AMS løbende offentliggør viser, at der i uge 11 i 2007 kun var ca. 44 000 forsikrede ledige med en ledighed over 3 måneder. Der bør naturligvis i arbejdsmarkedspolitikken være fokus på også at bringe de sidste i beskæftigelse særligt på de områder, hvor der er mangel på arbejdskraft.

Men det er tankevækkende, at fra 2001 til 2006 steg antallet af helårspersoner på sygedagpenge med godt 14 000 til over 80.000 helårspersoner. Her ligger således en betydelig aktuel arbejdskraftreserve. Det nævnes stort set ikke i formandskabets diskussionsoplæg.

I formandskabets afsnit om arbejdsmarkedspolitikken ser man også bort fra, at manglen på arbejdskraft – ikke mindst i den offentlige sektor - i høj grad skyldes mangel på arbejdskraft med de rette kvalifikationer. Derfor savner vi fokus på, hvorledes flaskehalsindsatsen kan styrkes.

Uddannelse i aktiveringsindsatsen

I forlængelse heraf vil FTF advare imod, at uddannelsesindsatsen reduceres gennem yderligere restriktioner i anvendelsen af uddannelsesredskabet, som formandskabet nævner som en mulighed.

Formandskabets analyse af effekten af aktiveringsindsatsen bringer da heller ikke meget nyt for dagen. Datamaterialet er så gammelt, at det ikke giver et billede af indsatsen efter Flere i arbejde reformen, som var et væsentligt sporskifte i arbejdsmarkedspolitikken. Det jo velkendt, at der findes nyere undersøgelser, der dokumenterer en positiv effekt af uddannelsesaktivering ikke mindst på det lidt længere sigt.

I den nuværende situation er der - frem for ”en religionskrig” for og imod uddannelse - behov for at se, hvorledes man kan målrette uddannelsesindsatser flaskehalsforebyggelse.

Det er nemlig meget vanskeligt at få etableret korte uddannelsesforløb, selv om der stort set er beskæftigelsesgaranti forbundet med indsatsen. Det gælder hvad enten der er tale om en sygeplejerske med behov for et kort IT-forløb, en datamatiker der har brug for en konkret opkvalificering eller en ledig på finansområdet, der med et regnskabskursus kunne opnå beskæftigelse.

Manglende ressourcer og detailstyring

FTF deler formandskabets vurdering af værdien af en tidlig indsats. I den nuværende situation med mangel på kvalificeret arbejdskraft bør indsatsen således

understøtte at kvalifikationer udnyttes bedst muligt. Eller sagt med andre ord, at de ledige pædagogers kvalifikationer anvendes på det pædagogiske område, og at de ledige folkeskolelæreres kvalifikationer anvendes i folkeskolen.

Flere års reformer med målsætning om en stadig mere individuel og målrettet indsats for den enkelte er ikke fulgt op af ressourcer til at løse opgaverne. Dette er en problemstilling, der er blevet skærpet nu hvor indsatsen er blevet spredt ud i 91 jobcentre. Derfor oplever vi, at det nuværende kontaktføreløb med de ledige i for høj grad bliver en kontakt uden indhold.

Arbejdsmarkedsindsatsen lider i dag i alt for høj grad af detaljeret regelstyring. Så beskæftigelsesområdet er et af de mest oplagte områder, hvor der er behov for, at central detailstyring i højere grad erstattes af decentrale og faglige skøn i opgaveløsningen.

Forkortet dagpengeperiode

Ud over at man i forbindelse med velfærdsaftalen har lagt de overordnede rammer for beskæftigelsesindsatsen er det svært at se, hvorledes en forkortelse af dagpengeperioden kan bidrage til et mere velfungerende arbejdsmarked, når der generelt er enighed om, at styrke den helt tidlige indsats.

Forhøjet beskæftigelsesfradrag

FTF er enige i formandskabets betragtninger om at et forhøjet beskæftigelsesfradrag for ældre vil være selvfinansierende og at det sammen med andre tiltag på det seniorpolitiske område vil kunne bidrage til at flere udskyder deres tilbagetrækning til det 65. år. Forslaget skal også ses i lyset af, at der er behov for initiativer der her og nu kan øge arbejdsudbuddet. Man kan yderligere forbedre virkningen, hvis beskæftigede, der udskyder tilbagetrækningen fra arbejdsmarkedet til de er 63 og 64 år, får et forholdsmæssigt større beskæftigelsesfradrag.

Fleksibel arbejdstid

Derimod mener FTF, at formandskabet er på et galt spor, når det sætter fokus på behovet for fleksible overenskomster, der tillader øget arbejdstid for offentligt ansatte. Efter FTF's vurdering er der således ikke overenskomstmæssige begrænsninger for, at offentligt ansatte, der ønsker at øge deres arbejdstid, kan gøre det. Derimod er det et stort problem i den offentlige sektor, at de offentlige arbejdsgivere i stadigt stigende omfang kun udbyder deltidsstillinger og at nedadgående ressourcetilpasninger foretages gennem reduktioner i de ansattes timetal. Så problemet er ikke overenskomsterne, men at de offentlige

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AERådet)

Konjunkturvurdering og finanspolitik

Formandskabets vurdering af konjunkturbilledet er generelt mere pessimistisk end AERådets februarvurdering. AERådet mener, at vækstpotentialer ligger højere, herunder at ledigheden kan nå yderligere ned, men afviser ikke risikoen for, at især boligmarkedet kan give anledning til en lavere vækst og højere ledighed. AERådet mener desuden, at Formandskabets væksttendens på blot 1,4 pct. virker lav set i lyset af, at timeproduktiviteten for hele økonomien er vokset knap 1,7 pct. om året fra 1990-2006.

AERådet er enig i, at stabiliseringspolitik skal udjævne konjunktursvingninger. Men hvis Formandskabet mener, at toppen er nået og ledigheden vil begynde at stige, er det et forkert tidspunkt at stramme finanspolitikken. AERådet mener, at man med Formandskabets anbefalede væsentlige finanspolitiske stramning risikerer, at det er finanspolitikken, der udløser en hård landing. Ingen har fremadrettet interesse i uholdbare løn- og prisstigninger. Samfundet har imidlertid en klar interesse i, at presset på arbejdsmarkedet fastholdes, da det giver plads til, at svage grupper kommer i beskæftigelse.

Formandskabet baserer deres argument for en væsentlig finanspolitisk stramning på forskellen mellem den faktiske og den beregnede strukturelle ledighed. AERådet anerkender begrebet, men mener samtidig, at man skal passe på med at fortolke hårdt på forskellen mellem den faktiske og strukturelle ledighed. Bl.a. viser Formandskabet, at det aktuelle ledighedsniveau ikke afviger statistisk fra den strukturelle ledighed med den usikkerhed, som Formandskabet beregner.

AERådet mener, at DØRs ”forslag” om en regelbaseret finanspolitisk, hvor finanspolitikken bør strammes/lempes, når output-gabet er over/under 1 procent, i praksis er urealistisk. Måleusikkerheden omkring output-gab gør, at reglen ikke er pålidelig. Finanspolitiske indgreb bør bygge på en samlet vurdering af konjunkturbilledet og med hensyn til instrumentvalg være styret dels af konsistens i forhold til langsigtede mål for den offentlige sektor og indkomstfordeling dels af muligheden for, at instrumentet let kan skrues begge veje.

AERådet er enig med Formandskabet i, at: (1) skattestoppets nominalprincip bør ophæves, (2) at realvækstmålsætningen for det offentlige forbrug i en kommende 2015-plan bør erstattes af bredere styringsmål og (3) at arbejdsmarkedsfondsloven, som siger, at arbejdsmarkedsbidraget skal nedsættes, hvis der er overskud i fonden, er uhensigtsmæssig.

Arbejdsmarkedspolitik

AERådet mener, at Formandskabet ikke er tilstrækkeligt opmærksomme på samspillet mellem alle tre elementer i flexicurity-konceptet. I beskrivelsen af flexicurity-konceptet ses bort fra, at arbejdsmarkedspolitikken også giver "security" i form af beskæftigelsesikkerhed pga. bedre kvalifikationer.

AERådet deler ikke Formandskabets opfattelse af, at dagpengeperioden skal afkortes fra 4 til 2,5 år. Fuldtidsaktiveringen, der implementeres i løbet af efteråret 2007, skal derfor ses som fulgyldigt alternativ til det foreslåede forslag om yderligere afkortning af dagpengeperioden.

AERådet mener, at der er behov for yderligere dokumentation af den aktive indsats, der dels undersøger effekten af kombinationsforløb samt effekten af forskellige typer af uddannelsesforløb. Uddannelsesindsatsen bør i større grad målrettes mod at opkvalificere de ledige til beskæftigelse. Uddannelsesforløbene bør have et større og mere målrettet fagligt indhold og for de dårligst kvalificerede ledige bør indsatsen iværksættes tidligere. Derudover bør der i større omfang fokuseres på jobrotationsordninger.

AERådet deler Formandskabets opfattelse af, at der skal sættes tidligere og mere intensivt ind med vejledning, jobformidling og overvågning. AERådet mener dog, at den tidlige intensive indsats skal suppleres med opkvalificerende tilbud til de ledige, der har behov for det.

AERådet er enige i Formandskabets kritik af både kontanthjælpsloftet og start-hjælpsordningen. Dog kan det undre, at 300-timers reglen ikke omtales i rapporten. AERådet er også enige i, at der er behov for at fastholde de ressourcestærke "ældre" længere tid på arbejdsmarkedet. AERådet mener dog, at det er vigtigere at fokusere på arbejdsmiljø, gode seniorpolitikker og jobmuligheder for de ældre, som mister jobbet i utide.

Beskæftigelsesministeriet

Fokus på dansk arbejdsmarkedspolitik efter år 2000

Beskæftigelsesministeriet kvitterer for, at formandskabet – efter senest i efteråret 2002 at have evalueret indsatsen – igen sætter fokus på arbejdsmarkedet og beskæftigelsespolitikken.

Beskæftigelsespolitik er et væsentligt strukturpolitisk redskab og lægger beslag på en vis del af de offentlige udgifter. Det er derfor vigtigt løbende at evaluere indsatsen for at sikre, at den er dimensioneret korrekt og skaber bedst mulige resultater givet investeringsniveauet. Samtidig spiller beskæftigelsespolitikken en rolle i forhold til en af de største udfordringer for dansk økonomi – at få udvidet arbejdsstyrken og gjort arbejdsudbuddet mere effektivt.

Formandskabets analyser er af høj kvalitet og grundige i beskrivelsen af arbejdsmarkedspolitikken og dens rammer, herunder hele flexicurity-konceptet.

Rapporten indeholder en gennemgribende evaluering af effekten af de enkelte aktiveringsredskaber, som giver god indsigt til de løbende justeringer, som er nødvendige i beskæftigelsesindsatsen. Siden sidste evaluering er der nu udført særligt skøn for og sat værdi på motivationseffekten, som er et væsentligt argument for at gennemføre aktivering.

Beskæftigelsesministeriet noterer sig, at der i rapporten er opbakning til hovedlinjerne i beskæftigelsespolitikken gennem de senere år.

Det gælder eksempelvis reformen ”Flere i arbejde”, som bl.a. introducerede det intensive kontaktføreløb med ledige, strammede rådighedsreglerne og indebar en afskaffelse af kravet om aktivering 75 pct. af tiden.

Det gælder også nylige forsøg med en tidlig og omfattende indsats for ledige – ”Hurtigt i gang” – som kombinerer en række redskaber såsom kontakt med den ledige meget tidligt i forløbet, jævnlige samtaler, vejledningsforløb, pålagt job-søgning og aktiveringsforløb. Bl.a. på baggrund af erfaringerne herfra anbefaler vismændene en tidligere og mere intensiv indsats overfor ledige.

Velfærdsaftalen fra sommeren 2006 tager fat på problematikken ved at fremrykke tidspunktet for, hvornår ledige senest skal omfattes af en aktiv indsats til efter 9 måneder i stedet for efter et år.

Tidlig indgriben i et ledighedsforløb kan imidlertid være forbundet med væsentlige dødvægtstab, da mange i denne periode kommer i job af sig selv. Derfor skal

en tidlig indsats afvejes i forhold til målgrupper og viden om, hvilke redskaber der virker. I den kommende tid vil der derfor blive gennemført yderligere forsøg fokuserende på, hvilke redskaber der er mest virksomme, før erfaringerne kan sammenfattes til ny politik udbredt til alle ledige.

Rapporten indeholder yderligere forslag for arbejdsmarkedspolitikken, som formandskabet skønner samlet set kan øge beskæftigelsen med omkring 30.000 personer. Dette skøn skal ses i forhold til, at en række af de områder, som forslagene vedrører, allerede påvirkes af vedtagne forslag fra Velfærdsaftalen.

Forslaget om en kortere dagpengeperiode skal eksempelvis ses i forhold til, at ledige efter 2½ år på dagpenge skal deltage i intensiv aktivering, hvilket øger chancen for at komme i beskæftigelse og dermed reducerer omfanget af langtidsledige. På samme måde skal virkningen af en tidlig og intensiv indsats ses i forhold til den allerede nævnte fremrykning, som er undervejs.

Beskæftigelsespolitikken er et område, som ofte er genstand for tilpasninger og reformer. Det er derfor nyttigt, at Det Økonomiske Råd jævnligt behandler området, bidrager med ny viden og kommer med forslag og inspiration til de justeringer, som er nødvendige for at understøtte et foranderligt arbejdsmarked.

I fremtidige evalueringer af den aktive beskæftigelsesindsats skal det opfordres til at inddrage kontaktsamtalerne med ledige, idet de understøtter jobsøgning, bidrager med rådgivning, kan bruges til rådighedsvurdering og lægger op til kommende aktiveringstilbud. Der kan således forventes en form for synergi mellem effekterne af jævnlig kontakt med ledige og resultaterne af eksempelvis aktiveringstilbud.

Samtidig er der behov for at kaste lys over en anden af beskæftigelsespolitikens effekter, nemlig sorteringseffekten. Det kan forventes, at udsigten til at blive omfattet af rådighedskrav, løbende kontakt med beskæftigelsesmyndighederne og deltagelse i aktiveringstilbud også påvirker de beskæftigede og dermed dynamikken ind i ledighed. Ligesom motivationseffekten er der her tale om en effekt, som sætter ind og påvirker adfærden, før en person rent faktisk omfattes.

Den aktive indsats i forhold til ledige er således med til at understøtte og sikre, at der er incitamenter til at arbejde og forblive i arbejde.